

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Tibora Šafárika a členov senátu JUDr. Jána Klučku a JUDr. Richarda Rapanta po prerokovaní návrhu vlády Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. júla 1996

p o d á v a t e n t o v ý k l a d

čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky:

1. Z ústavného práva prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky: "vyžadovať si od vlády alebo od jej členov správy" nevyplýva oprávnenie určiť postup a spôsob, akým má vláda Slovenskej republiky alebo jej člen zadovážiť údaje, ktoré majú tvoriť obsah správy vlády Slovenskej republiky alebo jej člena vyžiadanej prezidentom Slovenskej republiky. Určenie postupu a spôsobu zadováženia údajov, ktoré majú tvoriť obsah správy prezidentovi Slovenskej republiky patrí do výlučnej pôsobnosti vlády Slovenskej republiky alebo toho jej člena, od ktorého si prezident Slovenskej republiky vyžiadal správu podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky.

2. Z ústavného práva prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky: "vyžadovať si od vlády alebo od jej členov správy" nevyplýva oprávnenie určiť lehotu, dokiaľ má vláda Slovenskej republiky alebo jej člen správu prezidentovi republiky zaslať.

3. Lehota na vyhotovenie a zaslanie správy vlády Slovenskej republiky alebo jej člena vyžiadanej prezidentom Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky vyplýva z ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci Slovenskej republiky. Jej trvanie je podmienené časom objektívne potrebným na to, aby vláda Slovenskej republiky alebo jej člen zadovážili údaje, ktoré majú tvoriť jej obsah.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavný súd Slovenskej republiky dostal 14. decembra 1995 návrh vlády Slovenskej republiky na začatie konania o podanie výkladu čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky tento návrh predbežne prerokoval a po zistení, že spĺňa zákonom predpísané náležitosti upravené v 20 a 47 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov ho 30. januára 1996 prijal na ďalšie konanie.

Navrhovateľ, vláda Slovenskej republiky, vo svojom návrhu na začatie konania o podanie výkladu čl. 102 písm. r) uviedla, že z uvedeného článku Ústavy a konkrétne z právomoci prezidenta republiky v nej obsiahnutej "...vyžadovať od vlády alebo jej členov správy" nevyplýva aj jeho oprávnenie "ukladať členom vlády úlohy a termínovať ich plnenie. Vláda zastáva stanovisko, že takéto oprávnenie prezidentovi republiky z čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky nevyplýva".

V zdôvodnení svojho návrhu vláda Slovenskej republiky uviedla, že: "Ústava Slovenskej republiky v článku 102 písm. r) oprávňuje prezidenta republiky byť prítomným na schôdzach vlády, predsedáť jej a vyžadovať si od vlády alebo od jej členov správy.

Prezident republiky vo svojom liste z 2. 9. 1995 č. 20-1253/95 adresovanom ministrovi zahraničných vecí nevyžadoval od ministra zahraničných vecí správu v zmysle článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky, ale vyjadril svoju predstavu o jeho postupe s tým, že považuje za nevyhnutné, aby príslušné orgány Slovenskej republiky bezodkladne požiadali Rakúsku spolkovú republiku o navrátenie občana Slovenskej republiky, ktorý bol v rozpore so slovenským, rakúskym i medzinárodným právom zadržaný v cudzine.

Takto formulovaný písomný prejav nie je žiadosťou o správu, ale pokynom na konkrétny postup člena vlády.

Obdobne prezident republiky v liste ministrovi vnútra zo dňa 10. 11. 1995 č. 0015-95/PT vo veci preverovania petičných hárkov Demokratickej únie Slovenska žiadal v bode 4 a 6 tohto listu ministra vnútra, aby nariadil zrátenie počtu vypočítaných občanov, ak to nebolo urobené.

V danom prípade nepochybne nejde o vyžiadanie správy v zmysle článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky, ale jednoznačne o pokyn ako má minister v danej veci postupovať. Že nejde o štylistickú nepresnosť, ale o jednoznačný pokyn, možno vyvodiť z textu celej vety v bode 4, keď prezident v jej prvej časti použil slová: "To znamená, že ak sa dosiaľ počet vypočutých nezrátal, žiadam Vás, aby ste toto zrátanie nariadili". Rovnakú žiadosť zopakoval aj v bode 6 listu, pričom určil aj lehotu.

Vláda považuje ukladanie úloh členom vlády, ako aj ich termínovanie za protiústavné. Vláda zastáva názor, že ani z oprávnenia prezidenta republiky vyžadovať si od vlády a členov vlády správy, ani z iného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky nevyplýva aj jeho oprávnenie ukladať členom vlády úlohy a ich splnenie termínovať. Tento názor vlády sa opiera o ústavné postavenie prezidenta republiky ako jedného z predstaviteľov výkonnej moci štátu. Vláda a prezident republiky sú samostatnými štátnymi orgánmi s presne vymedzenými ústavnými právomocami.

V prípade, že by prezidentovi republiky prislúchalo oprávnenie ukladať vláde a členom vlády úlohy, a tieto dokonca termínovať, došlo by k podriadenosti vlády prezidentovi republiky, čo nie je v súlade s článkom 108 a článkom 2 ods. 3 ani s inými ustanoveniami Ústavy Slovenskej republiky. Takéto oprávnenia podľa Ústavy Slovenskej republiky neprislúchajú ani Národnej rade Slovenskej republiky.

Vláda považuje takéto konanie za zasahovanie do jej výkonnej právomoci."

Na základe uvedených skutočností vláda Slovenskej republiky navrhla, aby Ústavný súd Slovenskej republiky podal výklad článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého: "Ustanovenie čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky n e o p r á v ň u j e prezidenta republiky ukladať úlohy vláde alebo jej členom."

Prezident Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení k návrhu vlády Slovenskej republiky na podanie výkladu článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky zo dňa 6. marca 1996 poukázal na korešpondenciu, ktorá predchádzala jeho listu adresovanému ministrovi vnútra Slovenskej republiky zo dňa 10. 11. 1995 (č. 0015-95/PT), ako i hodnotenie ústavnosti jeho postupu voči žiadosťiam

prezidenta republiky o podanie správy podľa článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky (časť I. až III. odpovede prezidenta Slovenskej republiky). Samotnej reagenzii na návrh vlády Slovenskej republiky o podanie výkladu článku 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky sa venuje časť IV. odpovede prezidenta Slovenskej republiky podľa ktorej: "1. Podľa čl. 101 ods. 1 Ústavy je prezident hlavou Slovenskej republiky, teda hlavou štátu ako celku. Preto je jeho ústavné postavenie dominantné voči ústavnému postaveniu vlády (už citované uznesenie I. ÚS 39/93).

S uvedeným postavením prezidenta republiky korešpondujú jeho ústavné právomoci, vrátane právomoci, ktorá je upravená v čl. 102 písm. r) Ústavy.

Z čl. 101 ods. 1 a čl. 102 Ústavy vychádza aj 3 ods. 1 zákona č. 16/1993 Z. z. o Kancelárii prezidenta Slovenskej republiky, ktorý ukladá štátnym orgánom povinnosť podávať správy a vysvetlenia. Zameranie správ je dané ústavným postavením, ako aj politickou a verejnou činnosťou prezidenta republiky (1 ods. 3 písm. b), ods. 4 cit. zák.).

Oprávneniu prezidenta republiky vyžadovať si od vlády alebo od jej členov správy, zodpovedná ústavná povinnosť vlády a jej členov správy z okruhu ich pôsobnosti poskytnúť. Pritom nejde len o správy, ktoré už boli vypracované na iný účel, príp. pre iný orgán. Z čl. 102 písm. r) vyplýva povinnosť správ vypracovať, a to vrátane odpovedí na otázky, ktoré prezident republiky žiadal pojať do správy, ak tieto otázky patria do okruhu správy, na podanie ktorej má prezident ústavné oprávnenie. Vyžadovanie správy podľa čl. 102 písm. r) Ústavy s takto zameranými odpoveďami nie je uložením úlohy, ktorá by nezodpovedala ústavnej právomoci prezidenta a ústavnej povinnosti vlády i jej členov.

2. S povinnosťou podať správu uvedenú v čl. 102 písm. r) Ústavy je spojená povinnosť podať správu v lehote, určenej prezidentom republiky, ak je lehota primeraná okolnostiam, najmä dĺžke času, potrebného na vypracovanie správy.

Ak by hlava štátu nebola oprávnená určiť primeranú lehotu, znamenalo by to, že minister môže splnenie úlohy neustále odkladať až do času, keď je už správa neaktuálna, príp. až do uplynutia funkčného obdobia vlády (čl. 117 Ústavy).

Práva a povinnosti, upravené v Ústave sú zásadne reálnymi právami a povinnosťami. Ak by prezident republiky nemohol požadovať podanie správy v lehote, ktorá je primeraná okolnostiam prípadu, najmä času, objektívne

potrebnému na vypracovanie správy, alebo ak by vláda resp. jej člen mohli dlhodobo, a podľa vlastného rozhodnutia odkladať splnenie tejto povinnosti, nebolo by právo, upravené v čl. 102 písm. r) Ústavy reálne.

Taký stav by však nezodpovedal ani ústavnému postaveniu prezidenta republiky, ani všeobecnej povinnosti štátnych orgánov vzájomne spolupracovať. Preto, ak je lehota primeraná povahe správy a reálnym možnostiam vlády alebo jej člena, je určenie lehoty súčasťou oprávnenia uvedeného v čl. 102 písm. r) Ústavy.

Na základe uvedeného prezident Slovenskej republiky navrhol, aby ústavný súd podal výklad, na základe ktorého: "Podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky prezident republiky má právo vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy.

Tomuto právu zodpovedá povinnosť vlády a povinnosť toho člena vlády, do okruhu pôsobnosti ktorého zameranie a obsah správy patrí, správu poskytnúť. Oprávnenie prezidenta republiky a povinnosť vlády a jej členov sa nevzťahuje iba na správy, ktoré má vláda alebo jej člen už spracované, ale zahŕňa aj povinnosť správu vypracovať.

Súčasťou oprávnenia prezidenta republiky požadovať vypracovanie správy je aj oprávnenie určiť otázky, na ktoré má správa dať odpoveď; určené otázky musia patriť do okruhu pôsobnosti vlády, resp. toho člena vlády, ktorého prezident republiky o správu požiadal.

Požadovanie správy a v jej rámci požadovanie odpovede na otázky, patriace do okruhu pôsobnosti vlády alebo jej člena, nemožno považovať za uloženie úlohy, ktorá by vybočila z rámca upraveného ustanovením čl. 102 písm. r) Ústavy.

Práva a povinnosti, upravené v Ústave, sú zásadne reálnymi právami a povinnosťami. Preto súčasťou práva prezidenta republiky požadovať správu podľa čl. 102 písm. r) Ústavy je aj oprávnenie určiť lehotu, do ktorej treba správu podať; lehota musí byť primeraná okolnostiam, najmä času objektívne potrebnému na vypracovanie správy.

Požiadavky prezidenta republiky na vypracovanie správ, uvedených v jeho listoch ministrom vnútra z 30. 5. 1995 a z 20. 9. 1995, vrátane otázok, ktoré mali byť v správe zodpovedané a ktoré prezident republiky konkretizoval v listoch z 31. 10. 1995 a 10. 11. 1995, zodpovedali jeho právu uvedenému v čl. 102 písm. r)

Ústavy. Predloženie správy ministrom vnútra po viac ako piatich mesiacoch, a to správy neúplnej, ako aj nepredloženie správy požadovanej 20. 9. 1995, boli porušením povinností, ktoré ministrom vyplývajú z čl. 102 písm. r) Ústavy."

Prezident Slovenskej republiky vo svojej odpovedi na návrh vlády Slovenskej republiky tiež uviedol, že tento vychádza "z neúplných skutkových údajov, tieto skutkové údaje chybné hodnotí a dochádza k nesprávnemu výkladu ustanovenia článku 102 písmeno r) Ústavy Slovenskej republiky". Navrhol preto, aby "Ústavný súd Slovenskej republiky vládou navrhnutý výklad neprijal a aby prijal výklad, ktorý uvádzam v závere tohto podania. V tomto zmysle má moje vyjadrenie charakter protinávrhu".

I.

Vychádzajúc z uvedených stanovísk navrhovateľa a odporcu, ako i zo získanej písomnej dokumentácie (korešpondencie) medzi prezidentom Slovenskej republiky a členom vlády Slovenskej republiky, Ústavný súd Slovenskej republiky ustálil predmet sporu o výklad čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky v časti: "prezident... má právo... vyžadovať od vlády alebo jej členov správy" nasledovne:

1. v zmysle návrhu navrhovateľa (vlády Slovenskej republiky) nie je predmetom sporu oprávnenie prezidenta republiky vyžadovať si od vlády alebo jej jednotlivého člena (členov) správy.

2. predmetom sporu ohľadom citovaného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky je však taký výklad (a aj praktické uplatnenie) tohoto ústavného práva prezidentom Slovenskej republiky, ktoré mu umožňuje určiť členovi vlády Slovenskej republiky aj postup (spôsob), akým má údaje požadované do správy pre prezidenta Slovenskej republiky zadovážiť.

Takýto výklad a aj praktické uplatnenie čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd zistil z listu prezidenta Slovenskej republiky ministrom vnútra Slovenskej republiky z 10. novembra 1995 (číslo 0015-95/PT) a konkrétne z formulácie jeho požiadaviek obsiahnutých pod bodmi 4 a 6.

3. Predmetom sporu ohľadom citovaného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky je tiež taký výklad (a aj praktické uplatnenie) tohoto ústavného práva prezidentom Slovenskej republiky, ktorý mu umožňuje stanoviť členovi vlády Slovenskej republiky lehotu, dokiaľ má požadovanú správu prezidentovi

Slovenskej republiky zaslať. Takýto výklad a aj praktické uplatnenie čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd zistil z listu prezidenta Slovenskej republiky ministrom vnútra Slovenskej republiky z 10. novembra 1995 (číslo 0015-95/PT) a konkrétne z jeho záverečnej formulácie.

Ústavný súd Slovenskej republiky zaujal stanovisko aj k požiadavke prezidenta Slovenskej republiky obsiahnutej v jeho písomnom vyjadrení zo 6. marca 1996, aby: "Ústavný súd Slovenskej republiky vládou navrhnutý výklad neprijal a aby prijal výklad, ktorý uvádzam v závere tohto podania. V tomto zmysle má moje vyjadrenie charakter protinávrhu".

Ústavný súd Slovenskej republiky je v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, viazaný návrhom oprávneného subjektu v rozsahu, v ktorom bolo preukázané, že je vec sporná (podobne ústavný súd ustálil aj v prípade vedenom pod spisovou značkou I. ÚS 20/94). Právne relevantný protinávrh odporcu v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, sa preto musí týkať toho ustanovenia ústavného zákona, spornosť ktorého navrhovateľ namietol a spornosť ktorého bola pred Ústavným súdom Slovenskej republiky preukázaná.

V uvedenom rozsahu Ústavný súd Slovenskej republiky zohľadnil odpoveď prezidenta Slovenskej republiky zo 6. marca 1996 ako "protinávrh" v predmete sporu vymedzenom vyššie pod bodmi 2 a 3.

II.

1. Hoci sú obe zložky výkonnej moci v Slovenskej republike (prezident a vláda) navzájom oddelené, zároveň spolupracujú a sú navzájom previazané spolupôsobením pri realizácii svojich ústavných právomocí.

Ústavná zásada spolupráce (spolupôsobenia) oboch zložiek výkonnej moci je podmienená skutočnosťou, že výkon ich ústavných právomocí (v prípadoch určených Ústavou Slovenskej republiky) nie je možný bez vzájomnej spolupráce vlády Slovenskej republiky, resp. jej člena (členov) a prezidenta Slovenskej republiky. Ústava Slovenskej republiky predpokladá spolupôsobenie oboch zložiek výkonnej moci v dvoch skupinách prípadov, a to:

a) pri kreovaní vlády Slovenskej republiky,

b) pri výkone funkcií (ústavných právomocí) už kreovanej vlády a zvoleného prezidenta Slovenskej republiky.

a) Spolupôsobenie prezidenta Slovenskej republiky s druhou zložkou výkonnej moci sa prejavuje v tom, že podľa čl. 110 ods. 1 ústavy prezident Slovenskej republiky vymenúva predsedu vlády a podľa čl. 111 ústavy prezident Slovenskej republiky na návrh predsedu vlády vymenúva a odvoláva ďalších členov vlády.

b) Vzájomná spolupráca prezidenta Slovenskej republiky a vlády Slovenskej republiky pri výkone ich ústavných právomocí sa prejavuje v tom, že bez ústavou určeného výkonu ústavnej právomoci jednej z nich nie je možné ani uplatnenie (reálny výkon) ústavnej právomoci druhej z nich. Napríklad podľa čl. 102 písm. k) Ústavy Slovenskej republiky, prezident republiky vyhlasuje vojnový stav na návrh vlády Slovenskej republiky. Bez návrhu vlády Slovenskej republiky prezident nemôže poveriť vyslanca Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. b) Ústavy Slovenskej republiky a i.

2. Prezident Slovenskej republiky na základe čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky: "Má právo byť prítomný na schôdzach vlády Slovenskej republiky, predsedáť jej a vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy."

Podľa právneho názoru ústavného súdu čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky však nemožno vykladať reštriktívne, t. j. len tak, že prezident republiky má ústavné právo vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy len v súvislosti s uplatnením svojho práva "byť prítomný na schôdzach vlády". Pri takomto výklade ústavnej právomoci prezidenta "vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy" by sa táto zúžila výlučne len na správy týkajúce sa programu tej schôdze vlády Slovenskej republiky, na ktorej sa prezident republiky rozhodol zúčastniť.

Vychádzajúc zo vzťahu vzájomnej spolupráce oboch zložiek výkonnej moci v Slovenskej republike podľa šiestej hlavy Ústavy Slovenskej republiky je preto potrebné uviesť, že prezident republiky je oprávnený vyžadovať si od vlády, resp. jej členov správy aj bez spojitosti s využitím svojho práva podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky, t. j. byť prítomný na schôdzi vlády Slovenskej republiky a predsedáť jej. Len takýto výklad citovaného ustanovenia Ústavy Slovenskej republiky vytvára predpoklad reálneho výkonu ostatných ústavných právomocí prezidenta Slovenskej republiky (odlišných od tej, uvedenej v čl. 102

písm. r) Ústavy Slovenskej republiky), k uplatneniu ktorých si prezident Slovenskej republiky vyžaduje správu vlády Slovenskej republiky alebo jej člena.

3. Ústava Slovenskej republiky nešpecifikuje obsahové zameranie správ, ktoré je prezident Slovenskej republiky oprávnený vyžadovať si od vlády, resp. jej jednotlivých členov. Pri odpovedi na túto otázku Ústavný súd Slovenskej republiky vychádzal zo skutočnosti, že požadované správy sa majú týkať tých otázok, resp. oblastí, ktoré spadajú do okruhu ústavných a iných právomocí vlády Slovenskej republiky, resp. jej jednotlivých členov.

Takéto určenie obsahového zamerania správ zaručuje reálny obsah uplatnenia ústavného práva prezidenta Slovenskej republiky, pretože vláda Slovenskej republiky, ako aj jej členovia sú spôsobilí poskytnúť tie údaje, požadované prezidentom Slovenskej republiky do svojej správy, ktoré je možné zadovážiť v rozsahu ich ústavných právomocí, ako aj právomocí, ktoré členom vlády vyplývajú z ich postavenia vedúcich ústredných orgánov štátnej správy.

Ústava Slovenskej republiky tiež nespresňuje, nakoľko podrobné majú byť správy poskytnuté vládou Slovenskej republiky alebo jej členom prezidentovi republiky. Záleží preto od formulácie požiadavky (požiadaviek) prezidenta Slovenskej republiky, koľko údajov, akého charakteru a nakoľko podrobných si vyžaduje od vlády Slovenskej republiky alebo od jej člena.

Pri výklade čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky Ústavný súd Slovenskej republiky vychádzal zo skutočnosti, že prezident Slovenskej republiky si vyžaduje správy od vlády Slovenskej republiky alebo od jej jednotlivého člena pre potreby vyplývajúce ako z jeho ústavného postavenia hlavy Slovenskej republiky (čl. 101 ústavy), tak aj pre výkon svojich ďalších ústavných právomocí. Prezident Slovenskej republiky však nie je povinný vo svojej žiadosti členovi vlády Slovenskej republiky alebo vláde Slovenskej republiky o poskytnutie správy označiť, k akému účelu vyžiadajú správu potrebuje, keďže ústavný základ jej vyžiadania predstavuje samotný čl. 102 písm. r) bez výslovnej spojitosti s iným článkom Ústavy Slovenskej republiky, resp. iným ustanovením čl. 102 Ústavy Slovenskej republiky.

4. Ústava Slovenskej republiky neurčuje ani formu, v ktorej má prezident Slovenskej republiky uplatniť svoje ústavné právo vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy. Z prejavu jeho vôle však musí byť zrejmé, že sa ním obracia na vládu

alebo jej člena a že si vyžaduje poskytnutie správy o konkrétnej otázke na základe čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky.

Žiadosť prezidenta republiky o poskytnutie správy od vlády Slovenskej republiky alebo od jej člena môže preto obsahovať jednu alebo viacero požiadaviek na poskytnutie detailnejších alebo všeobecnejších informácií o otázkach spadajúcich do okruhu právomocí vlády Slovenskej republiky alebo jej člena (členov).

5. Ústava Slovenskej republiky neupravuje *expressis verbis* záväzok vlády Slovenskej republiky alebo jej člena vyhotoviť a zaslať správu, ktorú si od nich prezident republiky vyžiadal na základe čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky. Takýto záväzok však možno vyvodiť z ústavnej zásady vzájomnej spolupráce oboch zložiek výkonnej moci. Podľa právneho názoru ústavného súdu z ústavnej zásady vzájomnej spolupráce oboch zložiek výkonnej moci Slovenskej republiky vyplýva aj ich záväzok spolupôsobiť pri výkone ústavou určenej ústavnej právomoci jednej z nich aj bez nutnosti výslovného ústavného zakotvenia takéhoto spolupôsobenia.

Obsah tohoto záväzku nestanovuje Ústava Slovenskej republiky jednotne. Spolupôsobenie jednej zložky výkonnej moci treba však uskutočňovať v rozsahu a spôsobom, ktorý umožňuje (vytvára podmienky) reálneho uplatnenia ústavnej právomoci druhej zložky výkonnej moci. Nie každú reagenciu jednej zo zložiek výkonnej moci možno preto považovať za takú, ktorá spĺňa kritériá záväzku spolupôsobenia jednotlivých zložiek výkonnej moci, ktorý pre nich vyplýva z ústavnej zásady ich vzájomnej spolupráce.

V závislosti od uplatňovania konkrétnej ústavnej právomoci jednej zložky výkonnej moci je určený aj druh a miera spolupôsobenia druhej zložky výkonnej moci. Prezident republiky má podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky právo byť prítomný na schôdzach vlády Slovenskej republiky a predsedáť jej. Spolupôsobenie vlády Slovenskej republiky sa prejavuje v tom, že mu umožní účasť na schôdzi vlády, prípadne mu umožní, aby jej predsedal. Obsahom záväzku spolupôsobenia vlády Slovenskej republiky pri výkone ústavného práva prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky je preto vytvorenie reálnych podmienok, ktoré by prezidentovi republiky umožnili reálny výkon jeho ústavnej právomoci.

Podobne možno charakterizovať aj obsah záväzku Národnej rady Slovenskej republiky s ohľadom na využitie ústavných právomocí prezidenta Slovenskej republiky podľa čl. 102 písm. o) a p) Ústavy Slovenskej republiky.

K výkonu ústavných právomocí prezidenta republiky sa však v ústavou určených prípadoch požaduje aj aktívne spolupôsobenie druhej zložky výkonnej moci.

Napríklad na základe čl. 111 Ústavy prezident republiky vymenúva a odvoláva členov vlády Slovenskej republiky na návrh predsedu vlády, prípadne na návrh vlády Slovenskej republiky vyhlasuje vojnový stav (čl. 102 písm. k)). K reálnemu výkonu ústavných právomocí prezidenta republiky sa v uvedených prípadoch vyžaduje aktívne spolupôsobenie predsedu vlády, resp. vlády Slovenskej republiky. Až pri uskutočnení takýchto aktívnych krokov jednej zložky výkonnej moci je možné, aby sa uplatnila a tým aj reálne naplnila ústavná právomoc druhej zložky výkonnej moci.

Do okruhu ústavných oprávnení prezidenta Slovenskej republiky, predpokladajúcich aktívne spolupôsobenie vlády Slovenskej republiky alebo jej člena, patrí aj to, ktoré mu umožňuje vyžadovať si od vlády Slovenskej republiky alebo jej člena správy. Je to samostatná ústavná právomoc prezidenta Slovenskej republiky a (ako už bolo uvedené) k jej výkonu je prezident republiky oprávnený aj bez spojitosti so svojim ústavným právom byť prítomný na schôdzach vlády Slovenskej republiky a predsedat' jej.

Na tejto charakteristike nemení nič ani to, že správy vyžiadané prezidentom Slovenskej republiky od vlády Slovenskej republiky, resp. od jej člena, môžu súčasne slúžiť ako podklad (jeden z podkladov) pre výkon jeho ďalších ústavných právomocí (napríklad pre odpustenie alebo zmiernenie trestov podľa čl. 102 písm. i) Ústavy Slovenskej republiky).

Ústavná zásada spolupráce jednotlivých zložiek výkonnej moci Slovenskej republiky preto stanovuje záväzok ich spolupôsobenia pri výkone ústavných právomocí, pokiaľ ich uplatnenie jednou z nich je predpokladom (nevyhnutnou podmienkou) pre uplatnenie ústavnej právomoci druhej z nich alebo pre reálne naplnenie jej obsahu.

Ústava Slovenskej republiky však jednotlivým zložkám výkonnej moci nepriznáva žiadne osobitné oprávnenia späté s uplatňovaním tých ústavných právomocí, ktoré predpokladajú spolupôsobenie (spoluprácu) druhej zložky výkonnej moci. Takéto osobitné oprávnenia Ústava Slovenskej republiky nepriznáva ani vo vzťahu jednej zložky výkonnej moci k druhej zložke výkonnej moci Slovenskej republiky. Pokiaľ teda jedna zo zložiek výkonnej moci uplatní svoju ústavnú právomoc predpokladajúcu spolupôsobenie druhej zložky výkonnej moci, nevyplýva jej z toho žiadne osobitné oprávnenie týkajúce sa (vzťahujúce sa na) určenia postupu a spôsobu, akým má druhá zložka výkonnej moci pri plnení svojho záväzku spolupôsobiť, postupovať. Ústavná úprava právomocí oboch zložiek výkonnej moci v Ústave Slovenskej republiky síce predpokladá ich vzájomnú spoluprácu, ale spôsob a postup plnenia záväzku spolupôsobenia zveruje do výlučnej pôsobnosti každej z nich.

Uvedené konštatovanie sa podľa právneho názoru ústavného súdu v plnom rozsahu vzťahuje aj na určenie lehoty, dodržaním ktorej jedna zložka výkonnej moci podmieňuje splnenie záväzku spolupôsobenia druhej zložky výkonnej moci. Z výkonu ústavnej právomoci jednej zložky výkonnej moci nemožno odvodiť aj jej oprávnenie určiť lehotu, dokedy má druhá zložka výkonnej moci splniť svoj záväzok spolupôsobiť pri jej výkone. Takáto lehota je však obsiahnutá v záväzku spolupôsobenia druhej zložky výkonnej moci, ktorý pre ňu vyplýva z ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci.

V prípadoch, v ktorých to ústavodarca považoval za vhodné a účelné, totiž sám určil lehoty, v ktorých má príslušný štátny orgán Slovenskej republiky uplatniť tú ústavnú právomoc, ktorá predpokladá spolupôsobenie inej zložky štátnej moci. Tak podľa čl. 113 Ústavy Slovenskej republiky vláda je povinná do 30 dní po svojom vymenovaní predstúpiť pred Národnú radu Slovenskej republiky, prezident Slovenskej republiky môže podľa čl. 102 písm. n) ústavy vrátiť Národnej rade Slovenskej republiky ústavné zákony a zákony s pripomienkami do 15 dní po ich schválení a i.

V uvedených prípadoch je uplatnenie záväzku spolupôsobenia pri výkone ústavnej právomoci určitej zložky štátnej moci Slovenskej republiky podmienené aj dodržaním ústavou určenej lehoty, s ktorou sa spájajú aj ústavou predvídané právne účinky jej uplatnenia.

V ostatných prípadoch uplatňovania tých ústavných právomocí jednotlivých zložiek štátnej moci, ktoré predpokladajú spolupôsobenie inej zložky štátnej moci, sa uplatňuje ústavná zásada ich vzájomnej spolupráce a záväzok spolupôsobenia z nej vyplývajúci.

Ako už bolo uvedené, súčasťou tohoto záväzku je aj jeho splnenie v určitej lehote, ktorá však (na rozdiel od tých výslovne uvedených v ústave) nie je stanovená fixne. Dĺžka tejto lehoty môže byť preto rôzna a je podmienená jedine splnením ústavných či iných podmienok spätých s uplatnením tej ústavnej právomoci jednotlivéj zložky štátnej moci Slovenskej republiky, ktorá predstavuje jej spolupôsobenie pri výkone ústavnej právomoci inej zložky štátnej moci. Po splnení týchto podmienok vzniká záväzok príslušnej zložky štátnej moci uplatniť svoje spolupôsobenie pri výkone ústavnej právomoci inej zložky štátnej moci, pretože Ústava Slovenskej republiky už nestanovuje žiadne ďalšie podmienky (a ani lehoty), ktoré by uplatnenie spolupôsobenia podmieňovali. Uvedené sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na lehoty, ktoré vyplývajú pre obe zložky výkonnej moci z ústavnej zásady ich vzájomnej spolupráce a záväzku spolupôsobenia pri výkone ich ústavných právomocí.

III.

V závislosti od počtu a detailnosti požiadaviek prezidenta republiky vyvstáva aj rozdielny rozsah činností (úkonov), ktoré má vláda Slovenskej republiky alebo jej člen vykonať na to, aby vyhovel požiadavke prezidenta republiky na poskytnutie údajov, ktoré majú tvoriť obsah správy prezidentovi republiky. Vychádzajúc z ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci však samotná vláda Slovenskej republiky, prípadne jej člen, určia postup a spôsob, akým zadovážia údaje potrebné do správy požadovanej prezidentom republiky podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky.

Určenie postupu a spôsobu získania požadovaných údajov, stanovenie osôb zodpovedných za ich zadováženie, zhromaždenie, spracovanie, prípadne vyhodnotenie, spadá do výlučnej pôsobnosti vlády Slovenskej republiky alebo toho jej člena, od ktorého si prezident vyžiadal správu podľa čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky.

Hoci z čl. 102 písm. r) Ústavy Slovenskej republiky vyplýva ústavné právo prezidenta republiky vyžadovať si od vlády alebo jej členov správy, uvedený článok ústavy prezidentovi Slovenskej republiky súčasne neumožňuje aj určovať postup a spôsob, akým má vláda Slovenskej republiky alebo jej člen údaje požadované prezidentom republiky zadovážiť. Určenie postupu a spôsobu zadováženia údajov požadovaných prezidentom Slovenskej republiky do správy vlády Slovenskej republiky alebo jej člena spadá do výlučnej pôsobnosti vlády Slovenskej republiky alebo jej člena.

V závislosti od počtu a detailnosti požiadaviek prezidenta republiky je nutná aj nerovnako dlhá lehota na získanie a spracovanie údajov, ktoré má vláda Slovenskej republiky alebo jej člen zadovážiť do správy požadovanej prezidentom republiky. Vychádzajúc z ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci, ktorá má umožniť reálny výkon ústavných právomocí prezidenta republiky, je to súčasne jediná "lehota", ktorú z nej možno odvodiť pre vyhotovenie a zaslanie správy prezidentovi Slovenskej republiky.

Jej dĺžka preto závisí od počtu a detailnosti požiadaviek prezidenta republiky a od následných úkonov vlády Slovenskej republiky alebo jej člena, ktoré sú potrebné na zadováženie a spracovanie tých údajov, ktoré majú tvoriť obsah správy prezidentovi Slovenskej republiky.

Po zadovážení tých údajov, ktoré majú tvoriť obsah správy vyžiadanej prezidentom Slovenskej republiky, ju treba zaslať bez zbytočného odkladu jej adresátovi, keďže Ústava Slovenskej republiky už žiadnu inú (a osobitnú) lehotu, odlišnú od tej uvedenej vyššie, pre zaslanie už spracovanej správy vlády Slovenskej republiky alebo jej člena, prezidentovi Slovenskej republiky nepozná, a preto ani neupravuje.

Podľa právneho názoru ústavného súdu takýto výklad ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci zabezpečuje nielen reálne uplatnenie ústavných právomocí každej z nich, ale aj ich uplatnenie v zodpovedajúcich lehotách. Takýto výklad ústavnej zásady spolupráce oboch zložiek výkonnej moci súčasne vylučuje nutnosť určenia lehoty na spracovanie a zaslanie správy prezidentom Slovenskej republiky.

V opačnom prípade by, podľa právneho názoru ústavného súdu, neexistovala žiadna ústavná garancia výkonu tých ústavných právomocí jednotlivých zložiek výkonnej moci v Slovenskej republike, k uplatneniu ktorých Ústava Slovenskej republiky neviaže konkrétne lehoty.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať
opravný prostriedok.

V Košiciach 11. júla 1996

Za správnosť vyhotovenia: JUDr. Tibor Š a f á r i k
[redacted] predseda senátu